

La pàtria del cor

Excel.lentísim arquebisbe

Joan Josep Omella,

monsenyors,

autoritats,

amigues i amics,

bona tarda.

No puc començar aquest pregó sense compartir els sentiments que, en aquest precís moment, em tenen el cor en un puny. Sóc a la Sagrada Família, allà on, com deia el poeta Joan Maragall, s'hi congria un món nou, el món de la pau. I sóc aquí perquè he rebut l'immerescut honor de ser la pregonera d'un grandios act de amor que, en nom de Déu, ens permet creure en l'esser humà. Si em disculpen la sinceritat, poques vegades m'he sentit tan apel.lada per la responsabilitat i, ahora, tan emocionada per la confiança.

No sóc creient, per bé que algun bon amic em diu que sóc la no creient més creient que coneix. Però he de ser sincera, perquè, tot i que em commou l'espiritualitat que percebo en un lloc sant com aquest, i admiro profundament l'elevada transcendència que batega al cor dels creients, Déu em resulta un concepte fugisser i esquívol. Tanmateix, aquesta dificultat per entendre la divinitat no m'impedeix veure a déu en cada acte solidari, en cada gest d'entrega i estima al proïsme que fan tants creients, precisament perquè creuen. ¡Quina idea lluminosa, quin ideal tan elevat sacseja la vida de milers de persones que un dia decideixen sortir de casa seva, travessar fronteres i horitzons i aterrar als indrets més abandonats del món, en aquells forats negres del planeta que no surten ni als mapes! Quina revolta interior han de viure, quina grandesa d'ànima han de tenir, dones i homes de fe, l'amor a Déu dels quals els porta a entregar la vida al servei de la humanitat. No imagino cap revolució més pacífica, ni cap més fita més grandiosa.

Vivim temps convulsos que ens han deixat malmesos en les creences, orfes d'ideologies i perduts en laberints de dubtes i pors. Som una humanitat fràgil i espantada que camina en la boira, gairebé sempre sense bruiçola. En aquest moment de desconcert, amenaçats per ideologies totalitàries i afanys desaforats de consum i per buidatge de valors, el capteniment d'aquests creients que entenen Déu com una inspiració d'amor i d'entrega, és un far de llum, certament, en la tenebra.

Parlo d'ells, dels missioners, i aquest mot tan antic com la pròpia fe cristiana, no endebades els cristians van començar a sortir de la seva terra, per anar a la terra de tots, des dels principis dels temps, aquest mot, deia, ha estat embrutit manta vegades, arrossegat pel fang del menyspreu. És cert que els missioners tenen un doble desig, una doble missió: són portadors de la paraula cristiana i, alhora, servidors de les necessitats humanes. És a dir, ajuden i evangelitzen, i poso l'accent en aquest darrer verb, perquè és el que ha patit els atacs més furibunds, sobretot per part de les ideologies que se senten incòmodes amb la solidaritat, quan es fa en nom de Crist. D'aquesta incomoditat atà-

vica, en neix el menyspreu de molts.

No cal dir que és evident que les crítiques històriques a determinades pràctiques en nom de l'evangelització, són pertinents i necessàries. Estic convençuda, tot llegint el Nou Testament, que el mateix Jesús les rebutjaria. Però no estem a l'Edat Mitjana, ni segles enllà, quan, en nom del Déu cristià, es van perpetrar accions ben poc cristianes. Desgraciadament, el nom de tots els déus s'usa endebades per fer el mal, i aquest fet tan humà, té molt poc a veure amb la idea transcendent de la divinitat. Però alhora cal posar en valor l'entrega de milers i milers de cristians, al llarg dels segles, que han fet un treball d'evangelització, convençuts que trametre els valors fraternals, l'humilitat, l'entrega, la pau, el diàleg, trametre, doncs, els valors del missatge de Jesús, era bo per a la humanitat. Si és pertinent fer proselitisme polític, quan, qui ho fa, creu que defensa una ideologia que millorarà el món, ¿per què no ha de ser pertinent portar la paraula d'un déu lluminós i bondadós, que també aspira a millorar el món? Per què, em pregunto, i és una pregunta retòrica, fer propaganda ideològica és correcte, i evangelitzar no ho és? És a dir, per què anar a ajudar al proïsme és correcte, quan es fa en nom d'un ideal

terrenal, i no ho és, quan es fa en nom d'un ideal espiritual? I em permeto la gosadia de respondre: perquè els qui ho rebutgen, ho fan també per motius ideològics, i no per posicions ètiques.

Ho vull dir, doncs, des de la meua condició de no creient: la missió d'evangelitzar és, també, una missió de servei a l'ésser humà, sia quina sia la seva condició, identitat, cultura, idioma..., perquè els valors cristians són valors universals que entronquen directament amb els drets humans. No cal dir que em refereixo a la paraula de Déu com a font de bondat i de pau, i no a l'ús de déu com a idea de poder i d'imposició. Però, amb aquesta salvetat pertinent, el missatge cristià, especialment en un temps de manca de valors sòlids i trascendents, és una poderosa eina, transgressora i revolucionària, la revolució del qual no vol matar ningú, sinó salvar a tothom.

Permetin-me que ho expliciti d'una manera gràfica: si la humanitat es reduís a una illa amb un centenar de persones, sense cap llibre, ni cap escola, ni cap coneixement, però s'hagués salvat el text dels Deu Manaments, podríem tornar a alçar la civilització moderna. Tot està allà, estimaràs al pròisme com a tu mateix, no robaràs, no mataràs, no parlaràs en fals..., la sortida de la jungla, l'ideal de la convivència! De fet, si em disculpen la facècia, només caldria que els polítics apliquessin les lleis del catecisme, perquè no hi hagués corrupció, ni falsedat, ni manca d'escrúpols. El catecisme, sens dubte, és el programa polític més sòlid i fiable que podem imaginar.

I de la idea menystinguda, criticada i tan sovint rebutjada de l'evangelització, a un altre concepte igualment demonitzat: el concepte de la caritat. Quantes persones de bé que se senten implicades amb la idea progressista de la solidaritat, i en lloen les bondats indiscutibles que la motiven, no suporten, en canvi, el concepte de la caritat cristiana. I uso el terme amb totes les seves lletres: caritat cristiana, conscient de com empipa aital motivació en determinats ambients ideològics. Tanmateix, aquesta idea que personalment trobo lluminosa, però que altres consideren paternalista i fins i tot prepotent, ha estat el sentiment que ha motivat a milions de cristians, al llarg dels segles, a servir als altres. I quan parlem dels altres, parlem de servir als desarrelats, als oblidats, als perduts, als marginats, als malalts, als invisibles. Qui som nosaltres, gent acomodada en la nostra felicitat ètica laica, per posar en qüestió la moral religiosa que tant de bé ha fet a la humanitat! La caritat cristiana ha estat el sentiment pioner que ha sacsejat la consciència de molts creients, decidits a entregar la vida pròpia, per millorar la vida de tots.

I no em refereixo només als missioners actuals, als més de cinc cents catalans, o als gairebé tretze mil de tot l'estat, repartits arreu del món, allà on cal l'ajuda més extrema, sinó també a aquells llunyans cristians que, en l'amor a la seva fe, van protagonitzar gestes heroiques. Què podem dir, per exemple, dels mercedaris que es bescanviaven per persones que estaven preses en terres musulmanes, com a acte sublim de sacrifici propi, en favor dels altres? El mateix ideal espiritual que motivava Sant Serapíó a anar fins al Magrib, entrar en la presó d'un sultà i alliberar a un desconegut, convençut que aquell acte d'amor era un tribut a Déu, és el mateix que va motivar la Isabel Solà i Matas, una jove infermera catalana, ingressada a la Congregació de Jesús Maria, a estar divuit anys a Guinea i vuit a Haití, fins que fou assassinada. Durant tots aquests anys d'entrega, va deixar la seva estela de bondat i servei, i gràcies a ella, per exemple, existeix ara el Projecte Haití, un centre d'atenció i rehabilitació de mutilats que fabrica pròtesis per als haitians que no tenen recursos. La coneixien com "la monja dels peus", perquè, gràcies a ella molts haitians pobres havien tingut una segona oportunitat. Més de vuit-cents anys separaven un Sant Serapíó, d'una Isabel Solà, i en vuit segles, el mateix alt ideal de servei i entrega els motivava, empel·lits per la creença en un Déu d'amor.

I com la Isabel, tants d'altres missioners, monges, capellans i seglars, morts en qualsevol racó del món, assassinats, abatuts per virus terribles, caiguts en les guerres de la foscor. Com no recordar al germà Manuel García Viejo, membre de l'Orde de Sant Joan de Déu, i que després de 52 anys dedicats a la medicina a l'Àfrica, es va infectar d'èbola a Sierra Leone i va morir. O el seu company d'orde Miguel Pajares, que des dels dotze anys dedicava la seva vida als més pobres i que regentava un hospital a una de les zones de Libèria més castigades pel virus. Tots ells caiguts en el servei a la humanitat, motivats per la seva fe religiosa i per la bondat de la seva ànima. La Isabel, en Manuel, en Miguel són la metàfora del que significa l'ideal del missioner: el d'estimar sense condicions, ni concessions. Si Déu és el responsable de tal entrega completa, de tal sentiment poderós que travessa muntanyes, identitats, idiomes, cultures, religions i fronteres, per aterrar en el cor mateix de

l'èsser humà, si Déu motiva tal viatge extraordinari, com no voler que sigui a prop nostre, fins i tot a prop d'aquells que no coneixem l'idioma per parlar-li.

Deia la Isabel Solà, el 2011, en un video blog per demanar ajuda per el seu centre de pròtesis,

«Us preguntareu com puc seguir vivint a Haití, entre tanta pobresa i misèria, entre terratrèmols, huracans, inundacions i còlera. L'única cosa que podria dir és que Haití és ara l'únic lloc on puc estar i guarir el meu cor. Haití és casa meva, la meva família, el meu treball, el meu sofriment i la meva alegria, i el meu lloc de trobada amb Déu».

No trobo paraules més intenses per descriure la força grandiosa de l'amor. He dit a l'inici d'aquest pregó que no sóc creient de Déu, i aquesta afirmació és tan sincera, com segurament trista. Estem tan sols davant la mort, els que no tenim Déu per companyia! Però sóc una creient fervent de tots aquests homes i dones que, gràcies a Déu, ens donen intenses lliçons de vida, apòstols infatigables de la creença en la humanitat. El Papa Francesc ha demanat, en el seu Missatge del DOMUND, que els cristians surtin de la seva terra i portin el seu missatge d'entrega, però no perquè els obliga una guerra, o la fam, o la pobresa o la dissort, com tantes víctimes hi ha al món, sinó perquè els motiva el sentit de servei i la fe transcendent. És un viatge cap al centre de la humanitat. Aquesta crida ens apel·la a tots, als creients, als agnòstics, als ateus, als que senten i als que dubten, als que creuen i als que neguen o no saben o voldrien i no poden. Les missions catòliques són una ingent força de vida, un immens exèrcit de soldats de la pau, que ens donen esperança a la humanitat, cada vegada que sembla perduda.

Només puc dir gràcies per l'entrega, gràcies per l'ajuda, gràcies pel servei, gràcies, mil gràcies per creure en un Déu de llum, que ens il·lumina a tots.

Pilar Rahola